

Scholen in Stavoren.

05-06-1804. Ds. H.N. Ferff uit Molkwerum wordt benoemd als schoolopziener, maar neemt dit niet aan. Daarna wordt ds. H.C.W.A. Visser van Warns schoolopziener.

Hij schrijft o.a. "Christelijk Handboekje" en een gedenkboek over dominewe en schoolopziener Niewold uit Warga.

Maart 1805. In Stavoren is geen plaatselijke schoolcommissie, want er zijn minder dan 3 scholen.

05-03-1806. Meester Baske doet examen, ook in de stuurmanskunst. De schoolopzieners prijzen de Staverse jeugd gelukkig met zo'n onderwijzer. In augustus 1806 wordt Baske onderwijzer van de derde rang.

Oktober 1806. Schoolopz. Visser: Niet één onderw. in zijn district een bewijs van toelating geweigerd, maar G. v.d. Akker, schoolond. te Stavoren heeft dit bewijs gekregen, "nadat dezelve een Notariële Acte, onder den schoolopziener berustende, had gepasseerd waarbij hij zijn vorig slecht gedrag beleed en zich vervallen verklaarde van zijnen post, bij aldien hij daarin voortging".

Juli 1807. Meester Hendrik Martens Reidsma, onderw. Te Stavoren doet examen. Hij slaagt in oktober 1807 voor de tweede klasse.

1809. Op het examen in dit jaar is **de jongste kandidaat 9 jaar**. De schoolopzieners besluiten daarna, dat niemand jonger dan 15 jaar tot het examen wordt toegelaten.

Oktober 1810. H.M. Reidsma is 2 klas onderw. In Ysbrechtum. J. Westendorp is 1 klas ond. in Stavoren.

Mei 1812. J. Westendorp, ond. Te Stavoren, doet examen als huisonderwijzer in de Franse taal. De uitslag wordt in beraad gehouden tot de volgende vergadering. Hij mag om te oefenen wel lesgeven. Na een examen in 1813 mag hij lesgeven in de eerste beginselen der Franse taal.

14-07-1813. Jacob Hyltjes Fortuin te Sneek, oud 19 jaar heeft de vierde rang. Op 13-10-1813 slaagt hij voor de derde rang, laagste trap.

27-01-1815. In Stavoren zijn maar 2 scholen, daarom is er geen plaatselijke onderwijscom.

10-07-1816. Jacob Hyltjes Fortuin, provisioneel onderwijzer te Hindeloopen slaagt voor het examen 2 de klas.

20-12-1816. **Albarda deel 3.** Ten sterfhuize van Saker Sallings de Boer in Wijk B nr....overl. 17-11-1816. Executeurs van het testament zijn S.P. Haijtema en Hidde Sierds de Boer. **In tegenwoordigheid van o.a. Freerk Pieters Verwerda, schoolond. te Stavoren**

27-12-1816. **Albarda deel 3.** Rink Sibles, wed. Hans Haijes Bakker verkoopt aan S.E. v.d. Veen zekere plek grond of huissteed met een bleekveld over de straat, zijnde de huisinge gequoteerd geweest Wijk B nr. 72. Naastliggers: **de Stadsschool ten noorden.**

14-02-1817. Wegens de slechte en gevaarlijke staat der stadsschool is besloten het huis van de wed. Simon Willems te kopen en hetzelfde ten dien einde voor de stad in orde te brengen en de oude school te verkopen om de kosten te bestrijden. De raad gaat na inspectie van beide gebouwen akkoord. **De nieuwe school is C 62!**

20-02-1817. **Albarda deel 3.** Hendrik Mensinge, schipper te Heerenveen, verkoopt aan de stad Stavoren huis C 62 voor f 155. Naastliggers: de alg. straat ten oosten, de wed. Jelle Scheltes ten zuiden, de zeedijk ten westen en ledig erf C 63 ten noorden.

24-04-1817. De secr. van de ond. com. "Geeft te kennen hoe J. Westendorp voormaals onderwijzer te Stavoren, hebbende den eersten rang, thans wegens beschuldiging van dieverij gevangen is en het deshalven nodig is het vonnis tegen denzelfden kopyelijk te verkrijgen, ten einde bij bewijs van schuld, voordragt tot intrekking zijner akte te doen". Het vonnis wordt op 29-05-1817 uitgesproken en zijn akte wordt op 30-07-1817 ingetrokken.

11-10-1819. De minister van het Publieke onderwijs neemt de jaarwedde van de schoolonderwijzer voor Rijksrekening en vraagt de naam van de onderwijzer door te geven.

18-12-1819. Schoolopziener Visser stelt voor het vergelijkend examen om de vacature in Stavoren te vervullen te houden op 28 december. De schoolopziener heeft de missive van de Raad van 18 september nog niet beantwoord en daarom antwoordt de Raad hem nu niet.

18-07-1820. *J. Westendorp, gewezen onderwijzer te Stavoren, verzoekt na zijn ontslag uit het tuchthuis, als onderwijzer gerehabiliteerd of immers als huisonderwijzer toegelaten te worden.*

14-12-1820. Jacob Hyltjes Fortuin, nu provisioneel onderwijzer, wordt voor vast benoemd aan de openbare school te Stavoren. Hij krijgt het Rijkstraktement van f 300 + ieder kwartaal de schoolpenningen, zoals is bepaald in het Staverse schoolreglement van 5 maart 1808 en vrije woning.

19-01-1821. Een commissie, Cornelis de Roos en Pieter Tjebbes, moet de klachten over het schoolwezen aanhoren. Het gaat om de klasse indeling voor het schoolgeld.

22-03-1821. Onderwijzer Kok uit Nieuwe Veen bij Alphen, vraagt vergoeding van de reiskosten, die hij als sollicitant in Stavoren heeft gemaakt. Hij moet een specificatie opsturen.

1822. *Traktement uit de openbare kas f 300 + f 60 als organist. Het bedrag van de schoolpenningen is een ?.*

12-07-1822. Via de kapitein van het loodswezen: De aannemer die de toren heeft gerepareerd meldt, dat door het ijzerwerk, dat tot steun van de makelaar waarop het ijzeren kruis en de windvaan komen moeten, verhinderd wordt dat het klokje, dat boven in de toren hing en waarop het halve uur werd geslagen, weer wordt geplaatst.

De aannemer heeft van het bestuur en de inwoners van Stavoren gehoord, dat ze in plaats van de ijzeren bogen, liever een koepeltje op de toren wilden. De aannemer wil dit plaatsen, als hij het klokje krijgt. Het departement, van het loodswezen, gaat akkoord met een passend, met lood gedekt koepeltje.

De Raad van Stavoren zegt, dat de heer Genis de kleine, half slaags klok kan krijgen. Hij moet daarvoor de grote klokken in orde brengen, het schoolgebouw belendende aan de toren repareren zonder iets te rekenen en 20 gulden in de stadskas storten.

20-09-1823. Voorts is besloten om de oude school uit hoofde van desselver bouwvalligheid te doen herstellen.

03-12-1823. Verzoekschrift van ingezetenen. Antwoord. Bij de huidige bepalingen kan geen tweede of vrouwenschool worden daargesteld. Bij revisie van de bepalingen is dit misschien mogelijk.

07-04-1824. Joh. Cusveller, dijkopzichter te Stavoren, beklagt zich over de mishandeling van één van zijn kleinkinderen door onderwijzer J.H. Fortuin. De Raad geeft dit door aan schoolopziener H.W.C. Visser om dit misbruik verder te voorkomen.

31-05-1826. *In Stavoren is 1 openbare school van de eerste rang, met in de zomer 69 leerlingen – 35 jongens en 34 meisjes en in januari 74 leerlingen – 43 jongens en 31 meisjes. Er zijn 3 arme kinderen op de school. Stavoren telde in 1826 525 inwoners.*

03-10-1826. Onderw. J.H. Fortuin was de hele maand september ziek, zonder zich af te melden. Hij hoort een voorbeeld te zijn. Hij krijgt de schoolpenningen over de maand september niet uitbetaald.

05-12-1826. S.E. v.d. Veen is door de gouverneur in een commissie benoemd, om samen met deskundigen een tauxatie te maken van de kosten van het herstel van de bestaande school en van de kosten van de bouw van een nieuwe school.

03-09-1827. *Schoolopziener van het achtste district waarbij Stavoren wordt, na het overlijden van ds. H.C.W.A. Visser van Warns, H. Amersfoordt, rector van de Latijnse school in Sneek.*

23-04-1828. Wethouder Tjebbes en secr. Siedzes moeten in overleg met de schoolopziener een tekening, bestek en begroting maken voor de verbouwing van de school.

30-09-1828. Na een brief van de schoolopziener bepaalt de Raad, dat degene die een goed bestek voor een nieuwe school levert f 25 uit de Stadskas krijgt.

Vol 51/art. 106. 12-10-1830. *Proclamatie van de hypotheekbewaarder in Sneek.*

Na voorafgaande goedkeuring door het Rijk, machtigen G.S. burg. Salling Pieters Haijtema om de nodige grond aan te kopen voor de bouw van een nieuw schoollokaal. De burg. koopt van W.S. Okkes een gedeelte van een erf Wijk B no 33. Van de Delft tot 20 meter binnen de ringmuur van dat erf en over desselfs volle breedte. De gerecht: Voor van huisnr. 32 tot aan het erf van de heer Lootsma, nr. 34. De ringmuur blijft van de verkoper. Hij mag deze opruimen en afbreken. De waarde wordt getaxeerd op f 15 maar de koper is geen koopprijs verschuldigd, maar moet op de erfscheiding een houten schutting van 2 el hoogte maken en direct achter die schutting een haag van haagdoornhout planten.

28-10-1834. *Verslag schoolopziener na zijn bezoek op deze datum. Het nieuwe reglement der schoolgelden is vermeld in het jaarverslag. Er zijn maar 36 leerlingen op de dagschool. Volgens de onderwijzer zal dit aantal wel weer groeien, maar het is te weinig. Het gemis van Arme kinderen op de school is zeer in het oog vallende. De treurige toestand der stad geeft hiervoor eenige, doch geene genoegzame verschoning.*

examens

Kornelis H. Fortuin, geboren 22 september 1825 is kwekeling te Stavoren. Hij krijgt de .vierde rang op 4 oktober 1842, na een vruchteloos examen in juni van dat jaar .derde rang op 6 juni 1844, Hij is dan ondermeester te Stavoren. .tweede rang op 23 april 1851. Hij is dan nog ondermeester in Stavoren.

Rechttop gedrukt is uit de notulenboeken 1,2 en 3.

Cursief uit de verslagen van de schoolopziener.

Verslagen van Schoolopziener, H. Amersfoort, rector van de Latijnse School in Sneek. Stavoren, 21 oktober 1835.

Bij mijn bezoek vond ik hier slechts 21 kinderen aanwezig. Het blijkt dus dat de inrigting aldaar omtrent de betaling der schoolgelden, in het voorleden jaar tot stand gebracht, geen doel treft. Men zal hier pogingen in het werk stellen, om door meer afdoende maatregelen, het schoolgaan alhier te bevorderen.

Stavoren, 2 september 1836, des namiddags.

Het gebouw voor weinige jaren gesticht is net en zeer goed, de Schoolmeubelen, hoewel enkele kleinheden ontbreken, over het geheel zeer goed. De Onderwijzer Jacob Fortuin, is een man onberispelijk van gedrag en van voldoende kundigheden (hij bezit de 2 den rang), doch enigzins stug en onhandelbaar en vervuld met overdrevene denkbeelden van den waardigheid van zijnen post. Ik vond 18 jongens en 8 meisjes op de lijst, 30 leerlingen des daags, 7 des avonds. Het was in de school zindelijk, het lezen der leerlingen was goed, het rekenen niet zeer nauwkeurig, het schrijven het minst.

Den Meester, die sedert geruimen tijd met het Stedelijk Bestuur overhoop ligt, heb ik langen tijd de hand boven het hoofd gehouden, ik konde echter thans niet nalaten, mijne aanmerkingen aan hem mede te delen, zowel over het klein geheel leerlingen, als over de geringe vorderingen der aanwezigen. Hij verontschuldigde zich gedeeltelijk hiermede, dat velen wegens wanbetaling de school hadden verlaten, en de Stad het onderwijs der Armen, hier zo veelvuldig, geheel verwaarloosde.

Na dit gesprek heb ik mij vervoegd bij den Heer Burgemeester, die van zijne zijde veelvuldige klagten tegen den Onderwijzer inbragt, als zich balsturig gedragende tegen het Bestuur, en zijnen post geheel niet overeenkomstig den billijken wensch der ingezetenen waarnemende. Zijne Edle Achtb. betuigde mij, dat, zoodra men hierin eenige beterschap bespeurde, het

Stedelijk Bestuur gezind zoude zijn, naar alle vermogen tot den welstand der school mede te werken. Hoewel ik mij overtuigd hield, dat de bestendige oneenigheid wel eenige overdrijving in de aanklagten ten gevolge had, zoo was echter te veel waarheid in de, mij gedane, opgave, dan dat ik dezelve niet zoude ter harte nemen. Ik heb dies bij mijne te huis komst den Onderwijzer in geschrifte over het een en ander uitvoerig onderhouden, met dat gevolg dat ik eenige tijd daarna van hem de belofte heb ontvangen om zich naar mijnen raad te gedragen, en het Stedelijk Bestuur zooveel mogelijk genoeg te geven. Ik hoop dat hij aan dit voornemen getrouw zal blijven, en alsdan de Regering van Stavoren ook van hare zijde pogingen zal aanwenden, om het bestaande gebrekkige te helpen verbeteren.

Stavoren, 21 september 1837, namiddag.

Schoolgebouw goed voor het inwendige. De bouwing, die voor weinige jaren geschied is, schijnt echter niet geheel naar den eisch voltooid te zijn; althans er waren nu reeds eenige wezenlijke reparatiën nodig geweest. De meubelen zijn zeer goed, en waren, dewijl de Onderwijzer in beter harmonie is met het Bestuur dan vroeger, aanmerkelijk verbeterd en vermeerderd. De inrigting van het Schoolwezen blijft hier evenwel nog altijd slecht, zodat ik de verbetering hiervan nog altijd als eene noodzakelijke bezigheid voor mij beschouw. De armoede der plaats draagt hiertoe mede. Zolang het Stedelijk Bestuur niet overgehaald kan worden tot krachtiger medewerking, moet alles gebrekkig blijven. Op de lijst waren slechts 30 leerlingen waarvan ik 18 jongens en 8 meisjes in de school vond. De Onderwijzer is hier Jacob Fortuin, tweede rang, een goed en niet onkundig man, doch te stijf en onhandelbaar. Het onderwijs was matig; het lezen zeer goed, het rekenen niet zeer naauwkeurig, het schrift het minst, de tafel der eenheden werd hier behandeld.

De wellevendheid der kinderen was niet zeer groot.

Stavoren, 20 mei 1844 namiddag.

Het Schoolgebouw is goed en ruim, doch eischt eenige herstelling; de meubelen wel goed; de onderwijzer is J. Fortuin; heeft den tweeden rang en is niet onkundig en goed van gedrag; maar komt mij wat stijf en onverschillig voor; er waren 65 kinderen op de lijst, terwijl er om onbekende redenen 10 ontbraken. Niettegenstaande de middagschool om 1½ begint, kwamen er echter nog eenige lang daarna. Het lezen is tamelijk, zoo ook het schrijven, enkelden rekenden vrij goed zoo ook de antwoorden de aardrijkskunde betreffende; het onderwijs was echter over het algemeen middelmatig; ook de kinderen waren onverschillig en niet zeer beleefd. Allen waren ingeënt en het register bijgehouden.

Schoolopziener J. Behrns.

Stavoren, 16 juni 1845, namiddag.

Het schoolgebouw en de meubelen zijn goed, de onderwijzer is Jacob Fortuin, bezitter van de tweede rang, goed van gedrag en niet onkundig, maar stijf en koud. Zijn zoon Cornelis, derde rang is ondermeester, diens kennis is middelmatig, hij heeft veel van zijn vader. Er zijn 65 leerlingen, waarvan 49 aanwezig waren, 25 jongens en 24 meisjes. Er wordt les gegeven in dezelfde vakken als in Hindeloopen. De toestand der Stad, die betreurenswaardig is, schijnt echter ook op het onderwijs invloed te hebben. Het onderwijs is goed. Er heerst veel stilte.

Schoolopziener H.U. Huguenin.

Stavoren, 29 juli 1847.

Slechts 30 leerlingen, 17 jongens en 13 meisjes. Onderwijs middelmatig.

Schoolopziener H.U. Huguenin.

Stavoren, 18 september 1848.

Op de lijst 26 jongens en 26 meisjes. Ze waren niet allen aanwezig. Onderwijs middelmatig.
Schoolopziener H.U. Huguenin.